

Sesida dals

Communitgà ils

Protocol nr.

23 da favrer 2021

1. da mars 2021

167/2021

Dumonda Schwärzel

concernent studentas e students dal Grischun talian a la SAPGR

Resposta da la Regenza

En il Grischun èsi adina stà ed èsi grev da cuntanscher la finamira ch'i instrueschian avunda persunas d'instrucziun che disponan d'ina scolaziun confurma al stgalim, en tut las regiuns linguisticas e sin tut ils stgalims da la scola populara. Quai ha motivs alternants ch'igl è grev da prognostigar ed anc pli grev da diriger. Uschia stat il martgà da las plazzas da persuna d'instrucziun fitg da rar en ina relaziun equilibrada cun il dumber d'absolventas ed absolvents. Dapi la renconuschientscha vicendaivla dals diploms d'instrucziun, ch'è vegnida concludida sin plaun interchantunal (Cunvegna da la Conferenza svizra dals directurs chantunals da l'educaziun publica, favrer 1993) exista bain en l'entira Svizra ina meglra gulivaziun dad offerta e dumonda, quai vala dentant principalmain per las regiuns tudestgas. Per ils purtaders da scola, per las persunas d'instrucziun sco er per las absolventas ed ils absolvents italofons datti per fortuna anc puncts da contact cun il Tessin e cun l'Italia dal Nord. En il passà ha quai quietà mintgatant il martgà da plazzas. Ma ils concepts didactics da las persunas d'instrucziun da l'Italia sa differenzieschan fermamain da quels dal Grischun, perquai ch'il sistem da scola ed ils studis en l'Italia han in'autra structura. Actualmain frequentan 46 studentas e students dal Tessin sco er 6 studentas e students dal Grischun talian in studi da bachelor a la Scola auta da pedagogia dal Grischun (SAPGR). Da l'onn 2015 fin l'onn 2020 han pudì vegnir instruidas e diplomadas tut en tut 28 persunas d'instrucziun (8 persunas d'instrucziun da la scolina e 20 persunas d'instrucziun da la scola primara) domiciliadas en il Grischun dal Sid. Realitads economicas, demograficas e structuralas chaschunan automaticamain fluctuaziuns natiralas. Durant ils emprims onns professionals han cunzunt las persunas d'instrucziun giuvnas in grond basegn da sa mover ordaifer il chantun, da rimnar experientschas "sin l'entir mund" sco er d'emprender d'enconuscher autras realitads dal champ professiunal.

Tar la dumonda 1: Mintga onn, en il rom da l'approvaziun dal rapport annual da la SAPGR resp. en il rom da la rapportaziun da la SAPGR, vegn la Regenza orientada – tras la cumprova d'avair cuntanschi las finamiras tenor l'incarica da prestaziun – davart il dumber da studentas e students e davart lur derivanza linguistica e

geografica respectiva. Il DECA è vegnì infurmà l'avust 2020 davart la situaziun che l'atun 2020 n'han cumenzà naginas studentas e nagins students dal Grischun talian il studi a la SAPGR.

Tar la dumonda 2: Tut las plazzas dal stgalim da scolina e da scola primara han pudì vegnir occupadas. Sin quests dus stgalims han las permissiuns da dar scola per personas d'instrucziun senza scolaziun confurma al stgalim pertutgà l'ultim temp mo personas d'instrucziun spezializadas sco er pedagogas curativas e pedagogs curativs, però naginas personas d'instrucziun da classa.

Tar la dumonda 3: Ils proxims onns vegnan previsiblamain pensiunadas 3 personas d'instrucziun dal stgalim da scolina e primar. En tut las valladas è il dumber da scholaras e scholars stà vaira constant durant ils ultims 5 onns. L'onn da scola 2020/21 frequentan 1 065 scholaras e scholars il stgalim da scolina resp. primar (596 an la Val Mesau/Val Calanca, 112 en Bregaglia e 357 en il Puschlav). Cumbain ch'il dumber da naschientschas regredescha levamain dapi intgins onns, n'èsi strusch da far quint cun grondas divergenzas dal dumber da scholaras e scholars en ils proxims 5 onns. Quai er pervi dal fatg che singulas famiglias dal Tessin cunfinant sa domicilieschan adina puspè en la Val Mesau.

Tar la dumonda 4: La SAPGR s'engascha intensivamain per obtegnair studentas e students. Il cumenzament da favrer 2021, cur ch'ella ha prendì enconuschientscha dal catalog "Proponer mesiras per promover las linguas en il chantun Grischun" da l'october 2020, ha la Regenza incumbensà differents posts da servetsch cun la realisaziun da las mesiras. L'Uffizi per la furmaziun media-superiura ha survegnì l'incumbensa da concepir ina strategia e mesiras per ses champ da cumpetenza tenor il catalog menziunà. Questa strategia e las mesiras correspundentas vegnan elavuradas e realisadas sur las incaricas da prestaziun 2021-2024 cuminaivlamain cun la SAPGR e cun las scolas medias pertutgadas. Las cundiziuns da lavur en las scolas da las valladas perifericas èn anc adina impurtantas per che en spezial las personas d'instrucziun giuvnas stettian pli ditg. La societad e las autoritads han la gronda responsabladad da menziunar e da tematisar puspè pli savens la valur da las personas d'instrucziun e lur impurtanza per la furmaziun da la generalitad.

En num da la Regenza

Il president:

Dr. Mario Cavigelli

Il chancelier:

Daniel Spadin